

บทที่ 3

ระเบียบวิธีการศึกษา

การศึกษานี้เป็นการศึกษาวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) เพื่อศึกษา “แนวทางการจัดบริการสวัสดิการชุมชน : กรณีศึกษาชุมชนร่วมใจพัฒนา เขตประเวศ กรุงเทพมหานคร” โดยการกำหนดวิธีการศึกษา ดังนี้

วิธีการศึกษา

1. การศึกษาค้นคว้าจากเอกสาร (Documentary Study) เป็นการศึกษาเอกสาร ทั้งของราชการ และเอกสารวิชาการทั่วไป ซึ่งประกอบไปด้วย รายงาน การศึกษา ตำรา และบทความทางวิชาการ ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงาน เพื่อนำไปเป็นแนวทางในการประกอบการศึกษาต่อไป
2. การศึกษาภาคสนาม (Field Study) โดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ผู้ศึกษาได้พัฒนาขึ้นเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่กำหนด

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ ประชากรที่อาศัยอยู่ในชุมชนร่วมใจพัฒนา มีประชากรทั้งสิ้น 309 คน โดยการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ดังนี้ (ตารางที่ 3.1)

ตารางที่ 3.1

จำนวนประชากรที่อาศัยอยู่ในชุมชนร่วมใจพัฒนา เขตประเวศ

ช่วงอายุ (ปี)	กลุ่มตัวอย่าง (คน)	การสุ่มตัวอย่าง (คน)
0-14 ปี	25	-
15-25 ปี	78	30
25-55 ปี	114	43
56 ปีขึ้นไป	92	34
รวม	309	107

ดังนั้น ผู้ศึกษาจึงได้กลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นประชากรทั้งสิ้น 107 คน แต่เก็บได้จริงจำนวน 104 คน คิดเป็นร้อยละ 97.19

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาโดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) ที่จัดทำขึ้นจากแนวคิด ทฤษฎี และการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องนำมาสร้างแบบสอบถาม โดยมีเนื้อหาสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ และกรอบแนวคิดในการศึกษา ลักษณะแบบสอบถามแบบปลายเปิด และแบบสอบถามปลายเปิด เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้ตอบสามารถแสดงความคิดเห็นได้อย่างเสรี โดยแบ่งออกเป็น 5 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง เป็นคำถามปลายเปิด มีคำถามจำนวน 8 ข้อ เป็นคำถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาถึง เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส อาชีพ สถานภาพในชุมชน ระยะเวลาที่อาศัยในชุมชน และรายได้ต่อเดือน

ส่วนที่ 2 ระดับการได้รับบริการสวัสดิการชุมชน จากคณะกรรมการชุมชน ในประเด็นเกี่ยวกับบริการสวัสดิการชุมชนที่มีอยู่ในชุมชน ซึ่งจัดขึ้นจากคณะกรรมการชุมชน มีอยู่ 12 ประการ เป็นลักษณะคำถามแบบปลายเปิด

ส่วนที่ 3 ระดับความต้องการของสมาชิกชุมชนที่มีต่อลักษณะบริการสวัสดิการชุมชน ที่ควรจัดให้มีขึ้นในชุมชน โดยแบ่งลักษณะบริการสวัสดิการชุมชนเป็น 7 ด้าน ได้แก่ ด้านการศึกษา ด้านสุขภาพอนามัย ด้านที่อยู่อาศัย ด้านการทำงานและมีรายได้ ด้านความมั่นคงทางสังคม ด้านการบริการสังคม และด้านนันทนาการ เป็นลักษณะคำถามปลายเปิด จำนวน 30 ข้อ

ส่วนที่ 4 ระดับการมีส่วนร่วมจัดบริการสวัสดิการชุมชน ของสมาชิกชุมชนร่วมใจพัฒนา ในประเด็นเกี่ยวกับกระบวนการการมีส่วนร่วมของสมาชิกชุมชน 4 ประการ ได้แก่ การมีส่วนร่วมคิด ร่วมวิเคราะห์ การมีส่วนร่วมในการวางแผนงาน การมีส่วนร่วมดำเนินงาน และการมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ เป็นลักษณะคำถามปลายเปิด จำนวน 16 ข้อ มีลักษณะแบบสอบถามเป็นมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) โดยแบ่งคำตอบออกเป็น 5 ระดับ

ส่วนที่ 5 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการจัดบริการสวัสดิการชุมชน ในชุมชนร่วมใจพัฒนา เป็นคำถามปลายเปิด

การทดสอบเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

การเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อใช้ในการศึกษา ผู้ศึกษาได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาข้อมูลเอกสารต่าง ๆ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อสร้างแบบสอบถามตามกรอบแนวคิดที่กำหนดไว้
2. นำแบบสอบถามให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความถูกต้องของการใช้ภาษา และความครอบคลุมประเด็นที่ศึกษา และนำมาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำ
3. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้ Pre-test กับประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตอื่น ๆ ที่มีสภาพใกล้เคียง นอกเหนือจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อตรวจสอบความเข้าใจในเรื่องการใช้ภาษา ข้อคำถาม และนำข้อมูลมาหาค่าความเชื่อมั่น โดยคำนวณค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (Alpha Coefficient) โดยได้ค่าสัมประสิทธิ์ที่ 0.872 ซึ่งแสดงว่าแบบสอบถามมีค่าความเชื่อมั่นที่ได้มาตรฐาน
4. นำแบบสอบถามมาปรับปรุงเพิ่มเติม และนำไปใช้กับกลุ่มประชากรที่จะศึกษาต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการศึกษานี้ใช้วิธีเก็บข้อมูลจากภาคสนาม โดยใช้แบบสอบถามประชากรจำนวน 107 คน โดยขอความร่วมมือจากคณะกรรมการชุมชน และประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนร่วมใจพัฒนา ซึ่งเก็บข้อมูลจากสมาชิกชุมชนได้จริงทั้งหมด 100 ชุด ส่วนกรรมการชุมชนสามารถเก็บได้เพียง 4 ชุด รวมการเก็บข้อมูลได้ทั้งสิ้น 104 ชุด คิดเป็นร้อยละ 97.19

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการศึกษา โดยนำข้อมูลที่ได้จากการรวบรวม โดยใช้แบบสอบถามมาประมวลผลด้วยคอมพิวเตอร์โปรแกรมสถิติสำเร็จรูป สำหรับวิเคราะห์ข้อมูลทางสังคมศาสตร์ SPSS (Statistical Package for the Social Science) โดยใช้ค่าสถิติวิเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ ดังนี้

1. หาค่าร้อยละ (Percentage) ใช้ในการสำรวจคุณลักษณะข้อมูลพื้นฐานของประชากร โดยใช้สูตร

$$\text{ค่าร้อยละ} = \frac{\text{จำนวนคำตอบ} \times 100}{\text{จำนวนผู้ตอบทั้งหมด}}$$

2. หาค่ามัชฌิมเลขคณิต (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และวิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับความคิดเห็น และปัญหาอุปสรรคในการขอรับการสนับสนุนทางการเงินจากกองทุนผู้สูงอายุ ดังนี้

2.1 ค่ามัชฌิมเลขคณิต (Mean) โดยใช้สูตร

$$\text{Mean} = \frac{\sum fx}{N}$$

Mean = ค่าคะแนนเฉลี่ย

N = จำนวนคำตอบทั้งหมด

f = จำนวนความถี่ของแต่ละคำตอบ

X = ค่าคะแนนคำตอบในแต่ละข้อมูล

2.2 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยใช้สูตร

$$\text{S.D.} = \frac{\sum fx - (\sum X)^2}{N}$$

S.D. = ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

X = ค่าคะแนนในแต่ละข้อ

N = จำนวนคำตอบทั้งหมด

f = จำนวนความถี่ของแต่ละคำตอบ

3. การหาค่าทางสถิติ เพื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่าง ๆ โดยการใช้อยู่ t - test กำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 และค่า F - test กำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

สำหรับการกำหนดระดับคะแนนของการได้รับบริการสวัสดิการชุมชน, ระดับความต้องการต่อลักษณะบริการสวัสดิการชุมชน และระดับการมีส่วนร่วมจัดบริการสวัสดิการชุมชนเป็นดังนี้

1. การกำหนดระดับคะแนนของระดับการได้รับบริการสวัสดิการชุมชน ของกลุ่มตัวอย่างต่อแนวทางการจัดบริการสวัสดิการชุมชน ลักษณะของแบบสอบถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 3 ระดับดังนี้

ระดับการได้รับบริการ	คะแนน
ประจำ	2
บางครั้ง	1
ไม่ได้รับ	0

ส่วนเกณฑ์ของค่าเฉลี่ยจากคะแนนที่ใช้เป็นเกณฑ์ในการวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งเป็น 2 ระดับ เกณฑ์คะแนนอันตรภาคชั้น (Class Interval)

$$\text{พิสัย} = \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}} = \frac{2 - 0}{2} = 1.00$$

ดังนั้น ระดับค่าเฉลี่ยของข้อคำถามจะแบ่งเป็น 2 ระดับ ดังนี้

ระดับค่าเฉลี่ย	หมายถึง	ระดับการได้รับบริการ
2.00 – 1.00	หมายถึง	มาก
0.99 – 0.00	หมายถึง	น้อย

2. การกำหนดระดับคะแนนของระดับความต้องการต่อลักษณะบริการสวัสดิการชุมชนของกลุ่มตัวอย่างต่อแนวทางการจัดบริการสวัสดิการชุมชน ลักษณะของแบบสอบถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับดังนี้

ระดับความต้องการ	คะแนน
มากที่สุด	5
มาก	4
ปานกลาง	3
น้อย	2
น้อยที่สุด	1

ส่วนเกณฑ์ของค่าเฉลี่ยจากคะแนนที่ใช้เป็นเกณฑ์ในการวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งเป็น 5 ระดับ เกณฑ์คะแนนอันตรภาคชั้น (Class Interval)

$$\text{พิสัย} = \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}} = \frac{5 - 1}{5} = 0.80$$

ดังนั้น ระดับค่าเฉลี่ยของข้อความเชิงบวกจะแบ่งเป็น 5 ระดับ ดังนี้

ระดับค่าเฉลี่ย		ระดับความต้องการ
4.21 – 5.00	หมายถึง	มากที่สุด
3.41 – 4.20	หมายถึง	มาก
2.61 – 3.40	หมายถึง	ปานกลาง
1.81 – 2.60	หมายถึง	น้อย
1.00 – 1.80	หมายถึง	น้อยที่สุด

3. การกำหนดระดับคะแนนของการวัดระดับการมีส่วนร่วมการจัดบริการสวัสดิการชุมชนของกลุ่มตัวอย่างต่อแนวทางการจัดบริการสวัสดิการชุมชน ลักษณะของแบบสอบถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับดังนี้

ระดับการมีส่วนร่วม	คะแนน
มากที่สุด	5
มาก	4
ปานกลาง	3
น้อย	2
น้อยที่สุด	1

ส่วนเกณฑ์ของค่าเฉลี่ยจากคะแนนที่ใช้เป็นเกณฑ์ในการวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งเป็น 5 ระดับเกณฑ์คะแนนอันตรภาคชั้น (Class Interval)

$$\text{พิสัย} = \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}} = \frac{5 - 1}{5} = 0.80$$

ดังนั้น ระดับค่าเฉลี่ยของข้อความเชิงบวกจะแบ่งเป็น 5 ระดับ ดังนี้

ระดับค่าเฉลี่ย		ระดับการมีส่วนร่วม
4.21–5.00	หมายถึง	มากที่สุด
3.41–4.20	หมายถึง	มาก
2.61–3.40	หมายถึง	ปานกลาง
1.81–2.60	หมายถึง	น้อย
1.00–1.80	หมายถึง	น้อยที่สุด

การนำเสนอข้อมูล

ในการศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ผู้ศึกษานำเสนอผลของข้อมูลในเชิงพรรณนา และวิเคราะห์โดยใช้สถิติ ในรูปของตัวเลขที่เป็นค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยต่าง ๆ ใช้ตารางประกอบคำบรรยาย และการวิเคราะห์